

برخورد نزدیک از نوع پروپاگاندا در خلیج فارس

به قلم فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

۲۹ ژانویه ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/close-encounter-propaganda-kind-gulf

العربية (/ar/policy-analysis/mwajht-mhtdmt-baslwb-alhmlt-aldayyt-fy-alkhlyj/)

درباره نویسنده

فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

او پیش از این برای موسسه واشنگتن در باره استراتژی تهران در باره استفاده از جنگ افزارهای دریایی ایران در جنگ نامتقارن نوشته است

تحلیل کوتاه

به رغم تدابیر ساختاریافته‌تر امنیت دریایی بین‌المللی درگیری اخیر بین نیروهای دریایی ایران و آمریکا احتمال اشتباه محاسباتی را به‌ویژه در دوره یک دولت تندروتر در تهران بیشتر کرده است

در ۳ نوامبر یک روز قبل از سالگرد تسخیر سفارت آمریکا در تهران (به سال ۱۹۷۹) نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی [بیانیه‌ای منتشر کرد](http://www.irna.ir/news/84528561) همراه ویدئویی

<https://www.iribnews.ir/fa/news/3266715/%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D9%88%DB%8C%D8%B1-%D8%B9%D9%85%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA-%D8%A8%D8%B1%D8%AE%D9%88%D8%B1%D8%AF-%D9%86%DB%8C%D8%B1%D9%88%DB%8C-%D8%AF%D8%B1%DB%8C%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%B3%D9%BE%D8%A7%D9%87-%D8%A8%D8%A7-%D9%86%D8%A7%D9%88%D9%87%D8%A7%DB%8C%D8%A2%D9%85%D8%B1%DB%8C%DA%A9%D8%A7%DB%8C%DB%8C>

ایرانی و آمریکایی این ویدئو که از قرار در ۲۴ اکتبر در جنوب پایگاه دریایی بندر جاسک ایران و در آب‌های بین‌المللی خلیج عمان ثبت شده نشان می‌دهد که کشتی فرماندهی شهید محمد نظری متعلق به سپاه ناو پشتیبانی شهید سیاوشی و تعداد زیادی قایق تندرو مسلح در نزدیکی چند کشتی آمریکایی شامل ناوشکن مایکل مورفی (DDG-112) (کشتی سالیوانز (DDG-68) و سه قایق

واکنش سریع گارد ساحلی آمریکا کلاس سنتینل جمع کرده‌اند بنا به روایت منابع ایرانی نیروهای ویژه سپاه پاسداران با راندن کشتی‌های آمریکایی از آنجا وارد یک نفتکش شدند و کنترل آن را در دست گرفتند و نفت خام ایران را که نیروی دریایی آمریکا «به طور غیرقانونی از نفتکشی دیگر به آن منتقل کرده بود» ضبط کردند مقصد این کشتی به نام سوتیس و با ۱۰۷۱۲۳ تن نفت خام بنا به گزارش‌ها بندر ضحار عمان در حدود ۱۷۰ کیلومتری جنوب غربی جاسک بود و با پرچم ویتنام حرکت می‌کرد

درباسالار جان کربی سخنگوی پنتاگون فوراً این داستان را جعلی دانست به روایت وبسایت اخبار دریایی آمریکا (USNI News) و بر اساس گفته منابع نظامی ناوشکن‌ها در حال بررسی «یک اقدام مشکوک به تبهکاری» بودند که نیروهای سپاه به آنها نزدیک شدند اگرچه ویدئوی مزبور نشان می‌دهد که کشتی‌های ایرانی و آمریکایی در مجاورت یکدیگر عملیات می‌کنند و گاهی نیز مسیر همدیگر را قطع می‌کنند با این حال هنوز مشخص نیست که آیا کشتی سوتیس اعلام خطر کرده بوده یا خیر و چرا دو ناوشکن آمریکایی به صورت مشترک به وضعیتی واکنش نشان داده اند که دیگر وقوع آن در منطقه خلیج فارس امر نادری نیست.

تلویزیون دولتی ایران بعداً روایت دیگری از این ماجرا ارائه کرد (<https://www.youtube.com/watch?v=MUTBPGpvaKY>) و مدعی شد که توقیف این کشتی برای استرداد سرمایه و در واکنش به حادثه‌های دیگر در گذشته بوده است. بر اساس این روایت نیروهای آمریکایی «چندین ماه قبل» عملیات انتقال نفتی را که ایران از یک کشتی به کشتی سوتیس انجام می‌داده مختل کرده‌اند که که ظاهراً باعث شده این نفتکش با محموله‌های نفتی ایران که پول آن پرداخت نشده فرار کند. ۷۵ هزار بشکه نفت تهران مدعی شد که این اختلال عمدی و در راستای اجرای تحریم‌های آمریکا علیه ایران بوده است اما بر اساس گزارش آژانس‌های رديابى نفتکش‌ها کشتی ویتنامی صرفاً محموله نفت خام مرجوعی ایران از چین را برمی‌گرداند (طبق گزارش‌های منتشر شده ایران در ماه اکتبر روزانه حدود ۱۰۰ میلیون بشکه نفت خام صادر کرد که حدود نیمی از آن به چین ارسال شد).

ایران مدعی است که این زورآزمایی چند ساعت پس از عقب‌نشینی کشتی‌های آمریکایی خاتمه یافت. مقامات آمریکایی این روایت را رد کردند اما توضیح روشنی ندادند. در هر صورت این ویدئو ظاهراً نشان می‌دهد که کشتی‌های آمریکایی صحنه را ترک می‌کنند و ایران در واقع نفتکش و محموله آن را ضبط می‌کند. نفتکش سوتیس به آب‌های شمال جزیره قشم منتقل شد و محموله نفت خام آن در کشتی دیگری به نام «ریما» تخلیه شد که آن هم نفتکش توقیف‌شده‌ای است که پیشتر «گلف اسکای» نام داشت. نفتکش سوتیس در ۱۰ نوامبر آزاد شد. به دنبال این حادثه سردار حسین سلامی فرمانده سپاه پاسداران اعلام کرد که تحریم‌های ایالات متحده به طور کامل شکست خورده است.

آنچه این ویدئو آشکار می‌کند

جدا از داستان‌های مناقشه‌انگیز محتوای این ویدیو به خودی خود آموزنده است. این ویدئو که ترکیبی از تصاویر هوایی با وضوح بالا است که با پهپاد گرفته شده و نیز تصاویری که از درون ناو فرماندهی ایرانی ضبط شده بیانگر یک رویارویی ظاهراً پرتنش در آب‌های بین‌المللی است. طرفین توانسته‌اند از افزایش تنش جلوگیری کنند و به طور مشخص طرف آمریکایی در این زمینه دقت به خرج داده است. با این حال مثل رویارویی‌های دیگر امسال سپاه پاسداران تمرکز و جسارت بیشتری از خود نشان می‌دهد. قایق‌های مسلح سپاه به کشتی‌های جنگی ایالات متحده نزدیک می‌شوند. دور آنها می‌چرخند و راهشان را مسدود می‌سازند در حالی که افراد مسلح سپاه اسلحه‌های خود را به روی آمریکایی‌ها نشانه رفته اند. طی حوادث مشابه در ماه‌های آوریل و می قایق‌های تندرو سپاه با عبور از مسیر قایق‌های گارد ساحلی آمریکا از فاصله نزدیک کشتی‌های آمریکایی را تحریک کردند که مبادرت به شلیک گلوله‌های هشداردهنده کنند. قابل ذکر است که همه این حوادث زمانی اتفاق افتاد که طبق گزارش‌ها ایران و غرب آماده از سرگیری مذاکرات هسته‌ای بودند.

رفتار ایران در حادثه ۲۴ اکتبر نیز به نظر می‌رسد که با دقت تنظیم شده و از طریق سلسله مراتب فرماندهی در جاسک و بندرعباس کنترل می‌شود و این را ماهیت فیلم‌های گرفته‌شده از بالا به وسیله پهپاد و نیز نماهای پست فرماندهی سپاه که در حال رصد کردن وضعیت است نشان می‌دهد. در ۱۲ نوامبر نیز دریادار علیرضا تنگسیری فرمانده نیروی دریایی سپاه گفت که ایران این عملیات را با در نظر گرفتن امکان یک رویارویی بالقوه بزرگ با آمریکا طراحی کرده بود.

پیامدها برای امنیت دریایی

در حال حاضر نیروی دریایی آمریکا به همراه شش کشور دیگر در سازمان بین‌المللی امنیت دریایی و بازوی عملیاتی آن شرکت دارد که «دیدبان نیروی رزمی ائتلاف» (سی‌تی‌اف) باشد و نیروی بزرگتری که «نیروهای دریایی ترکیبی» نام دارد و متشکل از سی‌تی‌اف-۱۵۰، سی‌تی‌اف-۱۵۱ و سی‌تی‌اف-۱۵۲ است یکی از مأموریت‌های اصلی این گروه‌های رزمی تضمین آزادی ناوبری در منطقه تحت مسئولیت سنتکام (ستاد فرماندهی مرکزی آمریکا) است که شامل آب‌های بین‌المللی نیز می‌شود. بر اساس گزارش‌ها نیروهای سپاه پاسداران در این آب‌ها در ربودن نفتکش‌های مختلف شرکت داشته‌اند.

بر اساس داده‌های وبسایت‌های ردیابی نفتکش‌ها ایران در ژوئن امسال نفتکش «وینسوم» را پس از دریافت نفت از یک کشتی دیگر به نام «عمان پراید» در ضحار توقیف کرد. در جولای ۲۰۲۰ نیز ایران نفتکش «گلف اسکای» را در آب‌های امارات تصرف کرد و نام آن را ریما گذاشت و به «ناوگان ارواح» سپاه که شامل بیش از ۱۴۲ کشتی با مالکیت و کارکرد نامشخص

(<https://www.unitedagainstnucleariran.com/blog/stop-hop-ii-ghost-armada-grows>) است اضافه کرد. هر حادثه‌ای از این نوع احتمال ضبط شدن دارایی‌های دریایی غرب در درگیری با سپاه را افزایش می‌دهد.

در حادثه قابل توجه دیگری در اگوست ۲۰۲۰ نیروی دریایی آمریکا با کمک شرکای دیگر بیش از یک میلیون بشکه بنزین ایران را توقیف کرد. این محموله که با چهار کشتی نفتکش عازم ونزوئلا بود بر اساس حکمی که یک دادگاه ایالتی آمریکا علیه سپاه و دولت ونزوئلا صادر کرد «در نزدیکی تنگه هرمز» توقیف شد. مقامات آمریکایی به جای استفاده از نیروی نظامی یا تصرف فیزیکی کشتی‌ها صاحبان کشتی و ناخداهای آنها را متقاعد کردند که محموله خود را به آمریکا تحویل دهند. در آن زمان ایران هرگونه ارتباط با این نفتکش‌ها و محموله آنها را تکذیب کرد اما بعداً به تلافی تلاش ناموفق برای توقیف نفتکش‌های عبوری انجام داد.

در آینده افزایش استفاده متحدان آمریکا از پلتفرم‌های بی سرنشین مجهز به هوش مصنوعی.

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/new-navy-task-force-aims-deter-iran-unmanned-systems>)

می‌تواند خطرات ذاتی این گونه عملیات را برای پرسنل کاهش دهد اما این پلتفرم‌ها باید به طور مداوم و تهاجمی استفاده شوند تا اثرات مطلوبی -مانند افزایش بازدارندگی و سلب قابلیت انکار ایران (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/do-aircraft-carriers-deter-iran>)- داشته باشند به علاوه در صورتی که ایران چنین دارایی‌هایی را تصرف کند باید برای مقابله با آن برنامه‌ریزی کرد.

نتیجه‌گیری

حوادث دریایی سال گذشته نشان داد که سپاه پاسداران با وجود ائتلاف‌های بین المللی دریایی با جسارت بیشتری در منطقه خلیج فارس عمل می‌کند پیامدهای بد و خوب این حوادث نشانگر آن است که چگونه چنین حوادثی بر اساس میزان عزم آمریکا در مواجهه با آنها پدید می‌آیند بنابراین اگر آمریکا خواهان رسیدن به ثبات و حفظ حضور نظامی امن و قابل اطمینان در منطقه است باید در قواعد درگیری خود در منطقه بازنگری کند.

به عنوان مثال گروه آبی-خاکی «یو اس اس اس اسکس» و تجهیزات هوایی مستقر در خشکی در محدوده حادثه ۲۴ اکتبر بودند اما مشخص نیست که آمریکا چقدر آمادگی داشت که در صورتی که اوضاع از کنترل خارج شود از این امکانات در یک پاسخ خردکننده استفاده کند این گونه بلا تکلیفی می‌تواند موجب خدشه دار شدن اعتبار آمریکا در میان دشمنان و متحدانش شود -امری که می‌تواند با چشم انداز پرخطری همراه باشد اگر آمریکا بیش از این در میانه فعالیت‌های پیچیده و ناروشن ایران برای مقابله با تحریم‌ها گرفتار شود.

آمریکا همچنین باید مردم را فعالانه در جریان درگیری‌های نظامی خلیج فارس مانند حادثه ۲۴ اکتبر بگذارد در غیر این صورت ایران می‌تواند با انتشار روایت‌های تحریف‌شده از این حوادث مدعی پیروزی تبلیغاتی شود و به هدفش که مشروعیت‌زدایی و بیرون راندن نیروی دریایی غرب از منطقه است دست یابد این یک جنگ اطلاع‌رسانی است که ایالات متحده نمی‌تواند آن را ببازد با ادامه افزایش تنش‌ها به سطوح بالقوه خطرناک دولت و ارتش آمریکا به سیاست ثابتی دارند تا نشان دهند چه کسی در پیام‌رسانی پیشگام است و در رساندن پیام به ایران دست بالا را داراست.

در نهایت از آنجا که آمریکا بر موضع همیشگی‌اش مبنی بر آزادی دریانوردی از طریق تنگه هرمز به عنوان یک آبراه بین المللی پافشاری می‌کند تهران باید برای شفاف سازی قوانین مصوب خود درباره تنگه هرمز و خلیج فارس تحت فشار قرار گیرد مواردی مثل مغایرت قوانین ایران (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/clarifying-freedom-navigation-gulf>) با قواعد دریایی بین المللی مانند کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد حقوق دریاها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

فرزین ندیمی هموندیار انستیتو واشنگتن و متخصص در امور امنیتی و دفاعی ایران و منطقه خلیج فارس است

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

♦
Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

۱۱ فوریه ۲۰۲۲

♦
Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

۹ فوریه ۲۰۲۲

♦
Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

(/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

(/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

(/policy-analysis/ayran/) ایران